

БАЗОВІ ЕЛЕМЕНТИ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Кудрявцева Валентина Федорівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри англійської мови в судноводінні,
Херсонська державна морська академія,
м. Херсон, Україна, florakv07@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4264-4229>

Барсук Світлана Леонідівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови в судноводінні,
Херсонська державна морська академія,
м. Херсон, Україна, badger.svetlana@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5487-8690>

Фролова Олена Олександрівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови в судноводінні,
Херсонська державна академія,
м. Херсон, Україна, olenafrolova09@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1510-2902>

***Анотація.** Мета дослідження – описати практичний досвід організації активної взаємодії зі студентами дистанційних груп з вивчення морської англійської мови в умовах онлайн-навчання. Автори пропонують стратегії розробки електронних навчальних посібників та додаткових курсів викладачів для досягнення високого рівня онлайн-взаємодії студентів. Крім того, обговорюються можливості використання навчальних платформ та їх роль у створенні інтерактивного навчального середовища, у якому студенти беруть активну участь у виконанні завдань. Базові елементи активної онлайн-взаємодії, що розглядаються дослідниками, – це розробка і застосування електронних навчальних посібників та додаткових електронних курсів викладачів. У дослідженні розглядається досвід авторів у навчанні морської англійської мови на електронних навчальних платформах Moodle та Zoom. Результати дослідження можуть бути корисними викладачам для організації активного онлайн-навчання.*

***Ключові слова:** морська англійська мова, онлайн-навчання, електронні навчальні посібники, додатковий курс викладача, Moodle, Zoom.*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО СПРЯМУВАННЯ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Вступ. Протягом останнього десятиліття значна кількість науковців і практиків [1; 3; 4; 7; 9] звертали увагу на необхідність та важливість онлайн-навчання різних рівнів залучення. У відповідь на пандемію COVID та пізніше через військовий стан використання інтернет-платформ стало фактично єдиною можливістю для продовження навчання більшості студентів закладів вищої освіти в Україні. Для молодого покоління українських студентів безпрецедентна ситуація перебування в небезпечних умовах без можливості проведення офлайн-занять робить набуття нових навичок, зокрема комунікативних навичок іноземної мови, надзвичайно складним.

Онлайн-освіта успішно впроваджена й продовжує вдосконалюватися в нашій повсякденній практиці навчання морської англійської мови у Херсонській державній морській академії. Викладачі створили покроковий онлайн-курс морської англійської мови, який базується на принципах комунікативного підходу та активного навчання, таких як важливість взаємодії між учасниками навчального процесу, залучення студентів до змістовної діяльності та рефлексії щодо успішності їхнього навчання, а також ефективності розвитку навичок мислення вищого порядку [9].

Метою дослідження є опис практичного досвіду організації активної взаємодії зі студентами дистанційних груп в умовах постійного онлайн-навчання морської англійської мови.

Виклад основного матеріалу дослідження та його результатів. Вважаємо базовими елементами онлайн-навчання морської англійської мови електронні навчальні посібники та додаткові курси викладачів.

Електронні навчальні посібники, розроблені викладачами кафедри і високо оцінені студентами, слугують надійним інструментом для онлайн-навчання. Основною вимогою до таких електронних посібників є застосування базової методики навчання, яка використовується науково-педагогічними працівниками кафедри.

Відповідно до рекомендацій модельного курсу «Морська англійська мова» [6], затвердженого Міжнародною морською організацією, електронні посібники, які розроблені для кожного з восьми навчальних семестрів, базуються на комунікативному підході з використанням стратегій активного навчання, глибинного навчання та навчання на основі запитів. Вищезгаданий модельний курс визначає необхідність опанування студентами основ мови (актуальної лексики та необхідних граматичних конструкцій), а також набуття навичок читання, аудіювання, говоріння та письма. Завдання в електронних посібниках для онлайн-навчання відповідають усім цим вимогам.

Варто зазначити, що кожний електронний посібник містить п'ять модулів по дванадцять-чотирнадцять уроків, розроблених за структурами PPP (для першого та другого років навчання – допоміжний рівень), EASA (для третього та четвертого років навчання – операційний рівень) та Patchwork (для п'ятого курсу – управлінський рівень), з набором контрольованих вправ, частково контрольованих та продуктивних завдань, розміщених у логічній послідовності.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО СПРЯМУВАННЯ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Починаючи з другого року навчання, студенти все в більшому обсязі залучаються до читання уривків з офіційних документів, таких як конвенції, кодекси, рекомендації, що сприяє поглибленню теоретичних знань, отриманих із технічних текстів в електронних посібниках, а також до читання та аналізу описових частин звітів про морські аварії на основі індивідуальних та групових суджень, досягнутих шляхом обговорень і дискусій, які потім порівнюються з висновками в офіційних звітах. Більшість занять, особливо ближче до завершення тематичних модулів, містять короткі кейси (15-20 рядків тексту), тоді як один із заключних занять кожного модуля, запланований як перевернутий клас, присвячений аналізу детального опису аварії на судні (півтори-три сторінки тексту). Послідовний аналіз здійснюється за наданим набором запитань і завдань, розміщених після тексту: 1 Розуміння змісту / 2 Критичне розуміння фактів / 3 Визначення мотивів членів екіпажу / 4 Аналіз на основі теоретичних знань / 5 Визначення проблеми / 6 Аналіз даних щодо аварії / 7 Розробка альтернативних дій / 8 Розробка плану дій.

Проведення онлайн-занять вимагає від викладача цілеспрямованих зусиль для коригування формату подачі навчальних матеріалів та відповідних завдань з метою організації реальної взаємодії між студентами [5]. Під час синхронних занять у Zoom викладач діагностує хибні міркування та прогалини в знаннях студентів і використовує ці спостереження для полегшення дискурсу та створення можливості для додаткового навчання студентів і підтримання значущої взаємодії.

Складне завдання, яке намагаються реалізувати науково-педагогічні працівники кафедри, полягає в тому, щоб навчити студентів не тільки навичкам мислення низького порядку (low order thinking), а й розвинути у них навички мислення високого порядку (higher order thinking). Вправи з розвитку знання студентами необхідної тематичної лексики, володіння граматичними структурами, розуміння професійного змісту англійською мовою шляхом читання технічних текстів навчальних посібників, аудіювання, перегляду відео та письма, як правило, спрямовані на надання учням елементарних навичок розуміння, запам'ятовування та застосування [2]. Для підвищення ефективності навчання та підвищення взаємодії під час онлайн-навчання доцільно використовувати метод перевернутого заняття як більш ефективний підхід, який визволяє навчальний час для завдань високого рівня мислення шляхом переведення вправ низького рівня мислення для індивідуального виконання студентами в позаурочний час [3].

На підставі цього наші електронні навчальні посібники наповнені численними питаннями і завданнями, що стимулюють дискусії на наступних заняттях: Чому характер деяких вантажів викликає плутанину? / Чим відрізняються небезпечні матеріали від небезпечних вантажів? Яка ситуація небезпечніша? Чому? / Чому капітан міг прийняти рішення розпочати рейс, коли прогнозувався сильний циклон? / Змоделуйте розмову між капітаном, першим помічником і агентом щодо забезпечення безпечного транспортування вантажів, користуючись планом / Виберіть найкращу альтернативу для цієї ситуації. / Розробіть перелік дій щодо реалізації обраного альтернативного рішення / Щоб ви робили, якби були на місці події?

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО СПРЯМУВАННЯ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Електронні посібники завантажуються на навчальну платформу Moodle у форматі, який не дозволяє студентам перейти до іншої частини контрольованої справи без правильної відповіді на попередню. Такий підхід допомагає їм зрозуміти і запам'ятати правильну відповідь. Що стосується продуктивних завдань, студенти мають широкі можливості висловити свої ідеї, обмінятися думками та поділитися своїм досвідом завдяки кімнатам в Zoom, де вони можуть одночасно працювати в парах або невеликих групах і, таким чином, вдало практикувати комунікативні навички.

В електронних посібниках індивідуальна робота студентів над засвоєнням лексико-граматичних аспектів мови та професійного змісту підтримується чітко структурованими розміщеннями навчальних матеріалів, питаннями для самоперевірки та тематичним словником до кожного навчального модуля.

Другим важливим елементом онлайн-курсу морської англійської мови є *додатковий електронний курс викладача* на навчальній платформі Moodle, спрямований на покращення взаємодії студентів з однокурсниками і викладачем. Створений як додатковий асинхронний курс, він забезпечує додаткове джерело навчальних матеріалів та простір для засвоєння мови за допомогою різноманітних форматів завдань. Базовий курс морської англійської мови застосовується для загального використання всіма студентами, які навчаються на відповідному курсі, незалежно від їхнього рівня, а додатковий електронний курс створюється викладачем з основною метою задовольнити конкретні потреби певної групи студентів та окремих студентів.

Потреба у розробці такого курсу виникла через необхідність мати більш гнучке навчальне середовище та встановити зв'язок між навчальними досягненнями окремих студентів і загальним курсом морської англійської мови, щоб вдосконалити знання і вміння студентів, отримані на синхронних онлайн-заняттях на платформі Zoom, та покращити доступ студентів до необхідної додаткової інформації.

При розробці додаткового курсу викладач зосереджується на чотирьох основних компонентах: гнучкий контент, технічні можливості навчальної платформи, цільові завдання і персоналізований перелік джерел інформації для допомоги у навчанні окремим студентам [8]. Студентів необхідно ознайомлювати з додатковим електронним курсом викладача, його цілями, змістом і тривалістю на початку навчального року. Результати навчання, яких студенти мають досягти наприкінці навчального року, та критерії оцінювання для вимірювання досягнень повинні бути прозорими для студентів, щоб мотивувати їхнє залучення до основного курсу.

Читання значних за розмірів текстів або перегляд відео вимагають багато часу для розуміння та визначення ключових понять, тому студентам рекомендовано заздалегідь ретельно вивчити їх, використовуючи різні стратегії навчання в асинхронному режимі, працюючи індивідуально чи в додатковому електронному курсі викладача на навчальній платформі Moodle. Це дозволяє зберегти автентичність навчальних матеріалів, не порушуючи їхньої цілісності, та розвинути навички, орієнтовані на самостійну роботу.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО СПРЯМУВАННЯ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Навчання відбувається за ретельно розробленим комплектом завдань для підтримки самостійної роботи студентів.

Додатковий електронний курс викладача не зосереджений на оцінюванні, а спрямований на залучення студентів до курсу, створення віртуальної взаємодії між викладачем та однокурсниками і, таким чином, підвищення ефективності навчального процесу. Під час онлайн-навчання викладач поводить себе як наставник і фасилітатор, тому своєчасний зворотній зв'язок про успішність студентів допомагає їм визнати свої досягнення і розробити власний шлях ефективного навчання. Додатковий курс викладача забезпечує необхідну підтримку базового курсу морської англійської мови та виводить навчання за межі онлайн-занять, перетворює навчання на активну участь та сприяє формуванню реальної навчальної спільноти.

Висновки. Для студентів у країні, яка перебуває в умовах воєнного стану, активна онлайн-взаємодія має велике значення для підтримки їхніх умінь професійного спілкування, а також для подальшого набуття та використання знань. Найбільших переваг запуску онлайн-взаємодії можна досягти шляхом ґрунтовного опрацювання базових освітніх елементів, якими вбачаються електронні навчальні посібники та додаткові курси викладачів. Окреслені вимоги до кожного з цих багатогранних елементів та практика їх впровадження свідчать про необхідність цілеспрямованої та узгодженої співпраці всіх викладачів кафедри. Визначені елементи потребують більш глибоких досліджень з точки зору розробки методичних інструкцій для викладачів і студентів.

List of references

1. Bartlett, M. (2022). Model for Engaging the Online Learner. *Journal of Educators Online* 19 (1). Retrieved from: <https://doi.org/10.9743/JEO.2022.19.1.14>
2. Bloom's Taxonomy. *Resource for Educators*. Retrieved from: <http://www.bloomstaxonomy.net>
3. Bonderud, D. (2023). What Is the Flipped Classroom and How Is It Being Applied to Hybrid Learning? Retrieved from: <https://edtechmagazine.com/higher/article/2023/04/what-flipped-classroom-and-how-it>
4. Garrison, D.R. (2016). E-Learning in the 21st century: A community of inquiry framework for research and practice (3rd ed.). New York: Routledge.
5. Garrison, D.R. & Arbaugh, J.B. (2007). Researching the community of inquiry framework: Review, issues, and future directions. *The Internet and Higher Education* 10, 157-172. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2007.04.001>
6. IMO Model Course 3.17. Maritime English (2015). London: International Maritime Organization.
7. Kostenko, O. et al. (2021). Influence of digital educational resources on didactic possibilities for the educational process (on the example of English language). *Revista*

Entrelinguas, Araraquara, v. 7, n. 00, e021112. Retrieved from:
<https://doi.org/10.29051/el.v7i00.15888>

8. Kudryavtseva, V. & Barsuk, S. (2021). Organizing Personalized Instruction for Students of Maritime English. *Humanities Science Current Issues* 35(7), 213-220. Retrieved from:
<https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-7-35>

9. Kudryavtseva, V., Barsuk, S. & O. Frolova, O. (2021). Active Learning Strategies in Maritime English Training. *IAMU AGA 2021 Proceedings of the International Association of Maritime Universities*, 229-238.

DIGITAL AWARENESS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS AS A WAY TO SUCCESS AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Yuliia Shcherbina,

senior lecturer of Sumy National Agrarian University

Sumy, Ukraine

juliasherbina09@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1646-0867>

Abstract. *The article analyses digital awareness of a foreign language teacher as one of the key points in the modernization of education in Ukraine. The relevance of the paper is explained by new conditions and challenges Ukrainian students face in the educational process nowadays. Foreign language teachers are aware of the need to be digitally literate, applying new technologies and digital instruments in the virtual educational environment. A variety of technologies and digital content of the lessons improve both the quality of teaching and learning, making lessons interesting, creative and enjoyable. The presented technologies, educational resources and tools help to awaken students' creative and intellectual abilities, motivate them to work hard at the lessons, learn English with enthusiasm, develop individual skills, set goals and achieve results.*

Key words: *digital technologies, digital awareness, learning environment, Internet resources, informatization, tools.*

Introduction. Today the educational process in Ukrainian universities is going in accordance with the European requirements concerning the quality of education that includes informatization and globalization of educational space, intercultural communication, integration processes, professional development, academic cooperation and collaboration of Ukrainian universities with European higher education institutions. Ukrainian higher education institutions